

Development of a Community-Based Curriculum for the Right Occupations for Enhancement of the Market System and Self-Reliance of Community Enterprises

Amaraphon Homduang¹, Prasopsuk Rittidet² and Surakan Junghan³

¹ Doctor of Education (Curriculum and Instruction), Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

^{2,3} Faculty of Education Program in Educational Administration, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

¹E-mail: amaraphonHomduang@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-5463-0210>

³E-mail: prasopsuk.r@rmu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8018-8565>

²E-mail: surakan.ju@ru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-1934-4261>

Received 02/05/2023

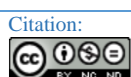
Revised 02/09/2023

Accepted 10/10/2023

Abstract

Background and Aims: Entrepreneurial operations must develop themselves to be able to increase production efficiency by using more automation in the production process and creating added value for products through research and development. Using innovation, creativity, and the basics of Thai culture and wisdom and becoming an entrepreneur who can produce and sell in international trade. The objectives of this research were 1) to study the development of a community-based curriculum for the right occupations for enhancement of the market system and self-reliance of community enterprises 2) to try out and evaluate the curriculum 3) to study the expansion of results of using the curriculum for right occupations for enhancement of market system and self-reliance of community enterprises.

Methodology: In phase, 1 the research instruments were 1) a survey form for the state of problems and needs for the development of a community-based curriculum for the right occupations for enhancement of the market system and self-reliance of community enterprises; and 2) curriculum drafting, phase 2, course trial, and evaluation of the use of the curriculum. The target group includes 30 community enterprises in Ban Nong No Tai, Na Dun Subdistrict, Na Dun District, Maha Sarakham Province. who joined the project voluntarily. Phase 3 was expanding the results of using the curriculum, The target group includes community enterprises weaving Ban Non Sila, Nonsila subdistrict Pak Khat District, Bueng Kan Province 11 persons joined the project voluntarily. The research instruments used in Phase 2 and Phase 3 consisted of the curriculum, curricular supplementary research namely curriculum Course Materials Natural dyed hand-woven cotton production test, and community enterprise self-reliance assessment. The statistics used in the analysis of data comprised the mean,

percentage, standard deviation, and t-test (dependent samples). The research results were presented with tables and descriptive analysis.

Results: (1) The results of the development of the community-based curriculum for the right occupations for enhancement of the market system and self-reliance of community enterprises revealed that on the whole, the curriculum had its suitability at the highest level). There were 10 curricular components, and 8 learning units, the time for learning was 20 hours, and the right occupation content was on the production of hand-woven cotton-dyed natural dyes. (2) Curriculum trial and evaluation revealed that: 2.1 had a course performance value of E_1/E_2 of 83.00/82.67. The production of hand-dyed cotton of Ban Nong No Tai community enterprises post-test was statistically significantly higher than pre-test at the level of .05 and 2.3. Ban Nong No Tai community enterprises have a high level of overall self-reliance (\bar{X} =4.46). (3) The expansion of results of using the community-based curriculum for the right to occupations for enhancement of the market system and self-reliance of community enterprises of Ban Non-Sila community enterprises revealed that: 3.1 had a course performance value of E_1/E_2 84.09/83.03, higher than the set threshold; 3.2 The results of the natural hand-dyed cotton production test of Ban Nonsila community enterprises post-test were statistically significantly higher than pre-test at levels of .05 and 3.3. Ban Non-Sila community enterprises have a high level of overall self-reliance.

Conclusion: The development of a vocational training course in the production of hand-woven, naturally dyed cotton fabric focuses on using the community as a base. to create market entry and self-reliance The results of the experiment and evaluation showed that the curriculum was highly effective in promoting skills and self-reliance of community enterprise groups in both trial areas.

Keywords: Curriculum Development; Community-based; Community Enterprises; Hand-woven Cotton Production; Market System; Self-Reliance

การพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเอง ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

อมรภรณ์ หอมดวง¹, ประสพสุข ฤทธิเดช² และ สุรกันต์ จังหาร³

¹ นักศึกษาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3} อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การดำเนินงานการเป็นผู้ประกอบการจะต้องพัฒนาตนเองให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้ระบบอัตโนมัติในกระบวนการผลิตมากขึ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าโดยการวิจัยและพัฒนา การใช้นวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์ และพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยควบคู่กับก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการที่ผลิตได้และขายเป็นในการทำธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (2) ทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตร และ (3) ศึกษาการขยายผลการใช้หลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ระเบียบวิธีการวิจัย: การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลนาตุน เพศชาย และเพศหญิงรวมจำนวน 650 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และ (2) แบบสัมภาษณ์ และ ขั้นตอนที่ 2 การยกย่องหลักสูตร ระยะที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองโนใต้ ตำบลนาตุน อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ ระยะที่ 3 การขยายผลใช้หลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าบ้านโนนศิลา ตำบลโนนศิลา อำเภอบางบาล จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 11 คน เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ได้แก่ หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร แบบทดสอบการผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ และแบบประเมินการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test (dependent Samples) นำเสนอผลการวิจัยแบบตารางและการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย: (1) การพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ภาพรวมของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดมีองค์ประกอบหลักสูตร 10 องค์ประกอบ 8 หน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียน 20 ชั่วโมงใช้เนื้อหาสัมมาอาชีพ เรื่อง การผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ (2) การทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตร พบว่า 2.1

มีค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร E_1/E_2 เท่ากับ 83.00/82.67 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2.2 ผลการเปรียบเทียบ การทดสอบการเรียนรู้ เรื่อง การผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองโนใต้หลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองโนใต้มีระดับ การพึ่งตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก (3) การขยายผลการใช้หลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนศิลา ตำบลโนนศิลา อำเภอบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ พบว่า 3.1 มีค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร E_1/E_2 เท่ากับ 84.09/83.03 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3.2 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบการเรียนรู้เรื่องการผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนบ้านโนนศิลาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3.3 กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนบ้านโนนศิลามีระดับการพึ่งตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปผล: การพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพในการผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติมุ่งเน้นการใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างการเข้าสู่ตลาดและการพึ่งตนเอง ผลการทดลองและประเมินผลพบว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพสูงใน การส่งเสริมทักษะและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในทั้งสองพื้นที่ที่ทดลองใช้

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพ; ชุมชนเป็นฐาน; วิสาหกิจชุมชน; การผลิตผ้าฝ้ายทอมือ; ระบบตลาด; การพึ่งตนเอง

บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมามิติของกระบวนการพัฒนาส่วนใหญ่ได้เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก และเป็นการ กำหนดแผนพัฒนาจากส่วนกลางและนำไปสู่การปฏิบัติ ทำให้ขาดมิติของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนมิติของการมีส่วนร่วมของประชาชน ปรากฏขึ้นในแผนฯ ฉบับที่ 8 แต่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนายังเป็นรูปแบบบนลงล่าง ผู้บริหารประเทศเป็นผู้กำหนดนโยบายการ พัฒนาชุมชน ส่งผลให้การพัฒนาไม่เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน รวมถึงไม่สอดคล้องกับ บริบทที่แตกต่างของแต่ละชุมชน ระยะต่อมาการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดเป้าหมายที่จะต้องบรรลุใน 5 ปีแรกอย่างชัดเจนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และจากการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ 1-12 ได้มีการพยายามที่จะพัฒนาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ด้านต่าง ๆ ของ ประชาชนโดยเฉพาะในชนบทให้ดีขึ้นกว่าเดิมโดยมีการนำเอาเทคโนโลยี วิทยาการใหม่ ๆ มาเผยแพร่สู่สังคม ชนบทรวมถึงด้านวัฒนธรรมด้วย ส่งผลให้ชาวชนบทได้มีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิต จากระบบการผลิต เพื่อยังชีพและการบริโภคแบบพอเพียงไปสู่ระบบเศรษฐกิจเพื่อการขาย โดยให้ความสำคัญกับระบบเงินตราใน การดำเนินชีวิต เกิดการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตไปเป็นการผลิตเชิงพาณิชย์มากขึ้น ซึ่งจากการดำเนินงาน ตามแผนและนโยบายต่าง ๆ เป็นที่มาของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรพบว่ายังมี ปัญหาในด้านคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เนื่องจากต้นทุนการผลิตทางการเกษตรที่เพิ่มมากขึ้น และปัญหาด้านการตลาดที่รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรไม่ได้กำหนดราคาขายผลผลิตได้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ครั้งนี้ ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งพัฒนาให้คนไทยทุกช่วงวัย เป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดีครอบครัวยั่งยืน เป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพรวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ (แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580), 2559)

การดำเนินงานการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ SME ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กจะต้องพัฒนาตนเองให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้ระบบอัตโนมัติ ในกระบวนการผลิตมากขึ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าโดยการวิจัยและพัฒนา การใช้นวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์ และพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยควบคู่กับก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการที่ผลิตได้และขายเป็นในการทำธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ขณะที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็น Smart SMEs ที่มีจิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการที่มีทักษะในการทำธุรกิจ รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมมาใช้ในการผลิต จัดการและการขาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2560) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ.2560-2564 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งตนเองได้ ด้วยกระบวนการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพให้เป็นวิทยากรสัมมาชีพ ชุมชน จากนั้นไปสร้างทีมและจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน ติดตาม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพ สามารถประกอบอาชีพได้จริง และพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนอย่างมั่นคง ตามวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นฐาน โดยการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือเป็นเกษตรกรรายย่อย

วิสาหกิจชุมชน (community enterprise) คือ กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการดำเนินการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ ในรูปแบบบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นแนวทางที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือสร้างระบบการพึ่งพาตนเองให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ประกาศในพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2548 ทำให้วิสาหกิจชุมชนเป็นองค์กรภาคประชาชนที่มีสิทธิและอำนาจในการรับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบต่อการส่งเสริมและ

พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่สามารถนำ มาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนภายใต้การพึ่งตนเองเป็นกิจการของชุมชนดังกรณีพื้นที่จังหวัดมหาสารคามได้พัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนหลายประเภทซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการผลิต การจำหน่าย และแปรรูปให้ได้เป็นสินค้า OTOP แต่สมาชิกในกลุ่มก็ยังคงมีปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้ผลิตสินค้าเป็นสินค้า OTOP และผลิตภัณฑ์การแปรรูปพบว่ายังประสบปัญหาทางด้านการตลาด ได้แก่ ช่องทางการจัดจำหน่ายจำกัด ปัญหาด้านการเงินและการจัดทำระบบบัญชี โดยช่องทางการจำหน่ายที่ยังมีจำกัด เน้นการจัดจำหน่ายในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่และยังขาดช่องทางการจัดจำหน่ายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์-ทรอนิกส์ หรือ อี-คอมเมิร์ซ (e-commerce) (Bobbitt. 1918: 42)

ด้วยปัญหาและความสำคัญดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เรียนรู้อาชีพเสริมที่มีในชุมชนได้นำใช้การพัฒนาเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพมีเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองได้

วัตถุประสงค์

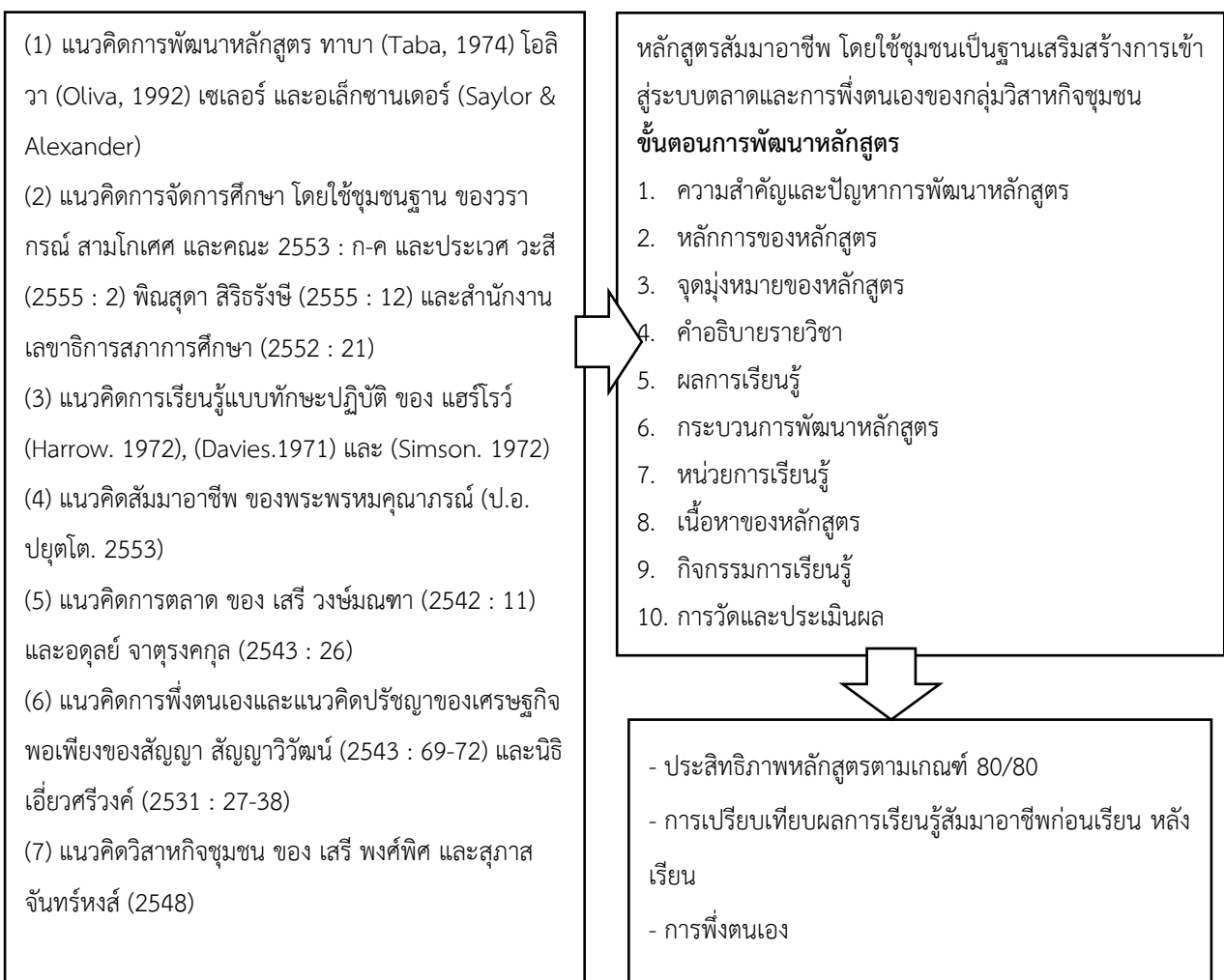
- 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเอง ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- 2) เพื่อทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเอง ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังนี้ 1. ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร 2. เปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังการใช้หลักสูตร 3. ศึกษาการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้เรียนรู้หลักสูตรสัมมาอาชีพเสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาด
- 3) เพื่อศึกษาการขยายผลการใช้หลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเอง ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังนี้ 1. ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร 2. เปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังการใช้หลักสูตร 3. ศึกษาการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้เรียนรู้หลักสูตรสัมมาอาชีพเสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาด

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ครั้งนี้ ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และ

ยั่งยืน” ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งพัฒนาให้คนไทยทุกช่วงวัย เป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น เป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพรวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ (แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580), 2559)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 10 กลุ่ม จำนวน 650 คนได้กลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวน 250 คนใช้สำหรับตอบแบบสำรวจบริบทกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสภาพปัญหาและความต้องการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลนาตุน อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (1970: 607-610)

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการการประกอบอาชีพเกษตรกรรม 2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มเพื่อยืนยัน ปัญหาและความต้องการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) ทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตร และ 3) ศึกษาการขยายผลการใช้หลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลนาตุน เพศชายและเพศหญิงรวมจำนวน 650 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 250 คน โดยใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และ 2) แบบสัมภาษณ์ และ ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างหลักสูตร ระยะที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองโนใต้ ตำบลนาตุน อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ ระยะที่ 3 การขยายผลใช้หลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าบ้านโนนศิลา ตำบลโนนศิลา อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 11 คน เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ได้แก่ หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร แบบทดสอบการผลิตผ้าฝ้าย

ทอมือย้อมสีธรรมชาติ และแบบประเมินการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test (dependent Samples) นำเสนอผลการวิจัยแบบตารางและการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ภาพรวมของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) มีองค์ประกอบหลักสูตร 10 องค์ประกอบ 8 หน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียน 20 ชั่วโมง ใช้เนื้อหาสัมมาอาชีพ เรื่อง การผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ

2. ผลการทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตร พบว่า 2.1 มีค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร E_1/E_2 เท่ากับ 83.00/82.67 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2.2 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบการเรียนรู้ เรื่อง การผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองโนใต้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองโนใต้มีระดับการพึ่งตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$)

3. ผลการขยายผลการใช้หลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนศิลา ตำบลโนนศิลา อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ พบว่า 3.1 มีค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร E_1/E_2 เท่ากับ 84.09/83.03 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3.2 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบการเรียนรู้เรื่องการผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนศิลาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนศิลามีระดับการพึ่งตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$)

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการทำเกษตรกรรมและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาการทำเกษตรกรรมและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ประเด็นปัญหาและความต้องการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ			
1.1 ได้กู้เงินสวัสดิการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กองทุนเงินล้านในชุมชนและกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มทำนาตำบลนาตุน	4.72	0.39	มากที่สุด
1.2 กู้เงินนอกระบบจากนายทุน พ่อค้าในหมู่บ้าน	4.16	0.61	มาก
1.3 กู้เงินจากญาติพี่น้อง	4.12	0.59	มาก

ประเด็นปัญหาและความต้องการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.4 มีหนี้สิน	4.88	0.11	มากที่สุด
1.5 มีหนี้สินแต่ได้รับการปรับโครงสร้างหนี้จากรัฐบาลโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	4.76	0.18	มากที่สุด
1.6 ไม่มีเงินออม	4.68	0.46	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.55	0.33	มากที่สุด
2. ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต			
2.1 ค่าใช้จ่ายเรื่องการผลิตสูง ใช้อุปกรณ์ ยาปราบศัตรูพืช ค่าจ้างแรงงานสูง ค่าจ้างเครื่องจักรกลไถนาสูง ค่าเมล็ดพันธุ์สูงและค่าขนส่งสินค้าทางการเกษตรสูง	4.68	0.22	มากที่สุด
2.2 ขาดแหล่งทุนสนับสนุนโครงการในระดับกลุ่มการผลิตวิสาหกิจชุมชน	4.60	0.48	มากที่สุด
2.3 ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและเช่าที่ดินทำกิน	4.64	0.47	มากที่สุด
2.4 ขาดแคลนแรงงานในชุมชนเพราะชาวบ้านอพยพไปทำงานในโรงงาน	4.72	0.36	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.66	0.05	มากที่สุด
3. ประเด็นความต้องการจัดการศึกษาสัมมาอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน			
3.1 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการทำเกษตรอินทรีย์	4.76	0.34	มากที่สุด
3.2 จัดทัศนศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้อาชีพต้นแบบ	4.52	0.49	มากที่สุด
3.3 วิสาหกิจชุมชนต้องการความรู้การตลาดและการแปรรูปได้ผลิตภัณฑ์	4.68	0.34	มากที่สุด
3.4 ต้องการความรู้เรื่องการตลาดยุคใหม่	4.64	0.47	มากที่สุด
3.5 ต้องการมีหลักสูตรเรื่องอาชีพในท้องถิ่นและมีครูปราชญ์ท้องถิ่นให้การถ่ายทอดความรู้	4.58	0.48	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.64	0.09	มากที่สุด
4. ความต้องการจัดการศึกษาสัมมาอาชีพ			
4.1 ต้องการมีเงินทุนสนับสนุนการทำกิจกรรมการเกษตรอินทรีย์ โดยมีแหล่งทุนเข้ามาสนับสนุน	4.88	0.11	มากที่สุด
4.2 ต้องการอาชีพทอผ้าไหมผ้าฝ้ายใช้สีธรรมชาติ	4.76	0.26	มากที่สุด
4.3 ต้องการเลี้ยงกบและเลี้ยงปลา	4.20	0.64	มาก
4.4 ต้องการทำสวนสมุนไพร	4.24	0.58	มาก

ประเด็นปัญหาและความต้องการ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4.5 เรียนรู้เรื่องอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมีดนตรีพื้นบ้าน และการจักสาน	3.60	0.72	มาก
เฉลี่ย	4.34	0.72	มาก
เฉลี่ยรวม	4.61	0.46	มากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากการสำรวจปัญหาและความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า การใช้แบบสอบถาม มีสภาพปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.18) และการจัดกลุ่มสนทนาพบว่า ปัญหาการเกษตรกรรมมีลักษณะร่วมกันคือ ด้านเศรษฐกิจ มีหนี้สินในครัวเรือนจากการกู้เงินในภาครัฐ ด้านปัจจัยการผลิต ต้นทุนการผลิตสูง มีค่าใช้จ่ายเรื่องแรงงาน ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช เครื่องจักรกล และขาดเงินทุนสนับสนุน สินค้าทางการเกษตรไม่ได้มาตรฐาน คนในชุมชนไม่นิยมบริโภค ด้านความต้องการมีลักษณะร่วมกัน คือ ต้องการมีรายได้เสริมหลังฤดูทำนา โดยทำอาชีพที่ชุมชนมีครูประจำหมู่บ้านถ่ายทอดความรู้ให้ชุมชนเรียนรู้พบว่าสาเหตุและที่มาของปัญหาหนี้สินเกิดจาก ค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้นจากเดิมอย่างมาก การคาดหมายถึงรายได้จากการทำงานในอนาคต ความไว้วางใจและการรับค่าประกันระหว่างพนักงาน การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบระยะยาว การซื้อทรัพย์สินถาวร การซื้อสินค้าเงินผ่อน การช่วยเหลือครอบครัวจากเหตุจำเป็นฉุกเฉินและการนำไปใช้จ่ายเกินเหี่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิงส่วนตัว รูปแบบของการก่อหนี้และวิธีการชำระหนี้ 3 รูปแบบ ได้แก่ หนี้ในระบบ หนี้นอกระบบ และหนี้จากการกู้ยืมด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัว และแนวทางการแก้ปัญหาหนี้สิน สอดคล้องกับ พิสูจน์ท์ โบว์สุวรรณ และคณะ (2565) พบว่าปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทยมีสาเหตุหลักมาจาก (1) พฤติกรรมการดำรงชีวิตของเกษตรกรที่เปลี่ยนไปในทิศทางวัตถุนิยมตามกระแสสังคมที่อิงสังคม วัฒนธรรมชาติตะวันตกมาก (2) นโยบายของภาครัฐที่ผิดพลาดในการสนับสนุนให้เกษตรกรทำการเกษตรเชิงเดี่ยวเพื่อการพาณิชย์ (3) การแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรแบบนโยบายประชานิยมก่อให้เกิดหนี้สินที่สะสม แนวทางแก้ปัญหา (1) มุ่งเน้นที่พฤติกรรมการดำรงตนของเกษตรกร (2) เพิ่มเติมความรู้ทางการเกษตรและการเงิน การบัญชี (3) ปรับเปลี่ยนเพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต (4) รัฐบาลควรเลือกกำหนดนโยบายทางการเกษตรในลักษณะที่ผสมผสานที่สามารถพึ่งพาตนเอง (5) ภาครัฐควรกำหนดและน่านโยบายการเสริมสร้าง วิสาหกิจชุมชน ที่เป็นรูปธรรม (6) ยึดแนวคิดพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และผลการทดลองใช้หลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบหลักสูตร 10 องค์ประกอบ หน่วยการเรียนรู้ 8 หน่วย เวลาเรียน 20 ชั่วโมง ใช้เนื้อหาสัมมาอาชีพเรื่อง อาชีพการผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ สอดคล้องกับ ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่าคะแนนการเรียนของ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหลังเรียน สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน หลังจากผ่านการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุกคนมีคะแนนผลการสอบอยู่ในระดับร้อยละ 80 ขึ้นไป การพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของผกาพันธ์ อินต๊ะแก้ว (2562) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการตัดเย็บชุดไทย โดยการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการตัดเย็บชุดไทย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการตัดเย็บชุดไทย และ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้หลักสูตรฝึกอบรมการตัดเย็บชุดไทย 3) การศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมการตัดเย็บชุดไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนากลุ่มตัวอย่างในการทาววิจัย คือ ประชากรบุคคลทั่วไปที่สนใจและมีความประสงค์เข้าร่วมฝึกอบรมในการตัดเย็บชุดไทย เลือกแบบเจาะจงได้กลุ่มตัวอย่าง 20 คน ด้วยข้อจำกัดของอุปกรณ์ห้องปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมการตัดเย็บชุดไทย 2) หลักสูตรฝึกอบรมการตัดเย็บชุดไทย 3) แบบประเมินทักษะในการตัดเย็บชุดไทย 4) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมการตัดเย็บชุดไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการตัดเย็บชุดไทย มีข้อมูลที่สอดคล้องกัน และมีความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรในระดับมาก 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้หลักสูตรฝึกอบรมการตัดเย็บชุดไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.15 คะแนน และ 3) ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตร ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการการตลาดที่ใช้และประเมินผลหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากการนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองโนใต้ ตำบลนาตุน อำเภอนาตุน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน พบว่า

2.1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.00/82.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิตยา ทวีชีพ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมอาชีพหัตถกรรมจากผักตบชวาสำหรับผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการฝึกอบรมอาชีพหัตถกรรมจากผักตบชวาสำหรับผู้สูงอายุมีความเหมาะสมต่อความต้องการของผู้สูงอายุที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้ตนเอง ครอบครัวชุมชน และสังคมได้อย่างยั่งยืน และหลังการฝึกอบรมอาชีพหัตถกรรมจากผักตบชวา ผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะการปฏิบัติงานสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรมอาชีพหัตถกรรมจากผักตบชวา นอกจากนี้ยังพบว่า คุณภาพผลงานโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโครงการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลการทดสอบการผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้ฝึกอบรมตามสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า การทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรนิษฐา คายศ และคณะ (2564) ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเน้นสัมมาอาชีพของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดห้วยข้าวก่าวิทยา จังหวัดพะเยา พบว่า 1. ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเน้นสัมมาอาชีพของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดห้วยข้าวก่า มีดังนี้ 1) ผลการประเมินแผนการจัดเรียนรู้แบบโครงงานเน้นสัมมา

อาชีพของครู มีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเน้นสัมมาอาชีพของครู โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก 3) ผลการประเมินผลงานโครงการเน้นสัมมาอาชีพของสามเณรนักเรียน มีคุณภาพ โดยรวม อยู่ในระดับมาก 4) สามเณรนักเรียนมีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเน้นสัมมาอาชีพของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดห้วยข้าวกล้า พบว่ามีปัญหา ดังนี้ การคัดเลือกหัวข้อโครงการค่อนข้างยากเหตุอาจไม่เหมาะสมกับสถานภาพและ สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเน้นสัมมาอาชีพ พบว่า ควรกำหนดหัวข้อโครงการให้เหมาะสมกับสถานภาพของสามเณร เพื่อให้การทำโครงการเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้มากขึ้น

2.3 ผลการศึกษาการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับการพึ่งตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.90) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดิษยฤทธิ์ บัวจุม (2557) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนบ้านพะเนางวิทยา พบว่า 1) ผลจากการพัฒนาได้หลักสูตรท้องถิ่นรายวิชาอาชีพทอผ้าลายลูกแก้วและทำอุปกรณ์ทอผ้าจำนวน 60 ชั่วโมงโดยเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านควบคู่การฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมี 5 ขั้นตอนได้แก่ (1) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักเรียน (2) ร่วมตัดสินใจเลือกอาชีพในชุมชน (3) สร้างหลักสูตรท้องถิ่น (4) วิพากษ์หลักสูตรท้องถิ่นและ (5) ทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตร 2) ผลการเปลี่ยนแปลงความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่นพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนทอผ้าลายลูกแก้วมีความสนใจในอาชีพอยู่ในระดับสนใจมากและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนนักเรียนที่เรียนทำอุปกรณ์ทอผ้ามีความสนใจในอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) นักเรียนที่เรียนทอผ้าลายลูกแก้วและนักเรียนที่เรียนทำอุปกรณ์ทอผ้ามีทักษะในอาชีพท้องถิ่นอยู่ในระดับดี และ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนได้แก่ (1) ศึกษาศักยภาพของชุมชน (2) กระตุ้นบุคคลในชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนตระหนักรู้ และมีพลังอำนาจในการจัดการศึกษา ร่วมกัน (3) ศึกษาความต้องการพัฒนาด้านอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียน (4) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง (6) จัดโครงการเสริมการเรียนรู้และ (7) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

3. ผลการขยายผลการใช้หลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากการนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนศิลา ตำบลโนนศิลา อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 10 คน พบว่า

3.1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.09/83.03 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัย อูมาพร อ่อนคำ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร พบว่าผลการใช้และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียน

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาผลการประเมินเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพ มีพฤติกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนฐานสูงกว่าที่เรียนปกติ นักเรียนที่เรียนมีทักษะในอาชีพอยู่ในระดับดีและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิบัติจริง บุคคลในชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนมีพลังอำนาจในการจัดการศึกษาร่วมกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Perez-Soltero et al. (2019) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการบูรณาการความรู้สู่การสร้างอาชีพขึ้นศึกษาในประเทศสเปน เนื่องจากพบว่า ปัญหาของแรงงานส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการสร้างอิสระได้น้อยลงผลการวิจัยเบื้องต้นพบว่าแรงงานส่วนใหญ่ต้องการให้จัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชีพให้มากขึ้นโดยต้องการให้มีหลากหลายหลักสูตรและตรงกับความต้องการของพวกเขา หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ประกอบไปด้วยการศึกษาความต้องการฝึกอบรม การสร้างหลักสูตรและการติดตามประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม โดยเนื้อหาที่แรงงานต้องการพบว่ามีด้วยกัน 7 หลักสูตร เน้นในด้านการพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานทั้งสิ้นส่วนการประเมินผลโครงการฝึกอบรมผู้วิจัยได้ใช้โมเดลการประเมินแบบ CIPP ของ Stufflebeam (Stufflebeam's CIPP model) ผลการประเมินพบว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและแรงงานสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ แรงงานมีความรู้เพิ่มขึ้นสามารถประกอบอาชีพอิสระได้มากขึ้น

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดสอบการผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้ฝึกอบรมตามสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า การทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2561) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงที่จะนำพาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แนวทางหนึ่ง คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งเป็นกลยุทธ์การสอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระในบทเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชน ผ่านการบูรณาการสาระความรู้ในหลายศาสตร์กับประเด็นปัญหาในโลกที่เป็นจริง และเป็นเรื่องใกล้ตัวในชุมชนและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน เน้นทักษะการคิด การแก้ปัญหา เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริง มีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในบทความนี้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วยฐานรากทฤษฎีกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล และสอดคล้องกับ นิตยา ทวีชีพ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการฝึกอบรมอาชีพหัตถกรรมจากผักตบชวาสำหรับผู้สูงอายุ พบว่ารูปแบบการฝึกอบรมอาชีพหัตถกรรมจากผักตบชวาสำหรับผู้สูงอายุมีความเหมาะสมต่อความต้องการของผู้สูงอายุที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้ตนเอง ครอบครัวชุมชน และสังคมได้อย่างยั่งยืน และหลังการฝึกอบรมอาชีพหัตถกรรมจากผักตบชวา ผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะการปฏิบัติงานสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรมอาชีพหัตถกรรมจากผักตบชวา นอกจากนี้ยังพบว่า คุณภาพผลงานโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโครงการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3.3 การพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.02, S.D. = 1.36) สอดคล้องสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรณิชา ฮวบหิน และคณะ (2564) ผลการศึกษาการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้หลักการพึ่งพาตนเองใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตใจและด้านสังคม พบว่าตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 80.50 เป็น

เพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 53.65 ปี จบการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 167,692 บาท/ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.20 มีหนี้สิน มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 5.11 ปี ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก และมีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งต่องานวิสาหกิจชุมชน ในด้านการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า กลุ่มมีการพึ่งพาตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการพึ่งพาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุดในด้านทรัพยากรธรรมชาติและมีการพึ่งพาตนเองอยู่ในระดับมากในด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มมีปัญหาการดำเนินงานในด้านการเงิน การบริหารจัดการและการตลาดที่ยังเป็นปัญหาหลักและกลุ่มมีข้อเสนอแนะว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ความรู้แก่กลุ่ม ทั้งในด้านการเงิน การบริหารจัดการและการตลาด ผลักดันให้วิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธวัชชัย พินิจใหม่ และคณะ (2559) การพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่า 1) การพึ่งตนเองทางด้านเทคโนโลยี กลุ่มใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการถ่ายทอดของบรรพบุรุษควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสมดุลมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้ กลุ่มผลิตภัณฑ์ และกลุ่มได้สร้างความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโดยการขอรับรองมาตรฐานการผลิตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) และมาตรฐานเลขสารบบอาหาร (อย.) 2) การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ กลุ่มมีการซื้อขายพืชสมุนไพรภายในชุมชนและกลุ่มได้เปิดโอกาสให้สมาชิกนำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไปจำหน่ายต่อ เพื่อเป็นการสร้างรายได้และเกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิกและกลุ่ม 3) การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน โดยกลุ่มจะมีการปลูกพืชสมุนไพรไว้ใช้เองเป็นหลัก มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ และมีการซื้อสมุนไพรจากภายนอกชุมชน ถ้าสมาชิกกลุ่มและคนในชุมชนไม่สามารถผลิตสมุนไพรชนิดนั้นได้ด้วยตนเอง 4) การพึ่งตนเองทางด้านจิตใจ กลุ่มมีจิตใจที่แน่วแน่ที่ไม่ใช้สารเคมีในการผลิตสมุนไพรสมาชิกมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อและเสียสละเพื่อส่วนรวม 5) การพึ่งตนเองทางด้านสังคม โดยการช่วยเหลือซึ่งกันภายในชุมชน ด้วยการสร้างอาชีพให้กับสมาชิกและคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากหลักสูตรนี้ใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้ใช้จึงควรศึกษาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและเอกสารประกอบหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ละเอียดก่อนดำเนินการนำไปใช้ เพราะเอกสารประกอบหลักสูตรบางหน่วยกำหนดขึ้นตามความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1.2 ผู้ใช้ควรศึกษาหลักสูตรสัมมาอาชีพจากความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในชุมชนของแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากท้องถิ่นแต่ละพื้นที่อาจมีบริบทท้องถิ่นแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ใช้จะได้นำมาปรับให้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชน

1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ฝึกทักษะการปฏิบัติ และความสามารถในการพึ่งตนเองได้ ควรเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การขยายพื้นที่การปลูกฝ้ายและการขยายพื้นที่ปลูกคราม การทำน้ำครามเพื่อเป็นปัจจัยการผลิตให้กลุ่มพึ่งตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในกิจกรรมอื่นๆ ตามความต้องการที่สอดคล้องกับแต่ละบริบทของชุมชนนั้นๆ

2.2 ควรทดลองนำหลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไปดำเนินการในลักษณะที่มีการประเมินผลเป็นระยะ เช่น ระยะเวลา 6 เดือน และระยะเวลา 1 ปี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบด้านความรู้และการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในช่วงเวลาต่าง ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรสัมมาอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เสริมสร้างการเข้าสู่ระบบตลาดและการพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในแต่ละท้องถิ่นของภาคอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณา จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรกันต์ จังหาร ที่ให้ความเมตตา กรุณา ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือและสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง อาจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพาพร สุจจารี ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ นายบรรจง แสนยะมูล, ดร.มณีวรรณ ฤทธิน้ำคำ, อาจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทรประทีภ, อาจารย์ ดร.ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์ และ นางจิราภรณ์ อินทสร้อย ที่ได้อนุเคราะห์ช่วยเหลือในการตรวจสอบและประเมินคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ดิษยุทธ์ บัวจุม และคณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนบ้านพะเนงวิทยา. *Warasan Phuettikammasat*, 20(2), 19-36. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSRI/article/view/20138>

ธวัชชัย พินิจใหม่ และคณะ. (2559). การพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. *Journal of Community*

- Development Research (Humanities and Social Sciences). 10 (3), 70-80.
<https://www.journal.nu.ac.th/JCDR/article/view/1948>
- นิตยา ทวีชีพ. (2556). ต้นแบบการจัดกิจกรรมฝึกวิชาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *Journal of Multidisciplinary in Social Sciences*, 9(3), 31-50. Retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/sduhs/article/view/29252>
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2531). *การศึกษาเพื่อฟื้นฟูศักยภาพของชุมชน ในเสรี พงศ์พิศ (บรรณาธิการ) ทิศทางหมู่บ้านไทย*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์,
- ประเวศ วะสี. (2555). จุดเปลี่ยนมหาวิทยาลัยไทย-จุดเปลี่ยนประเทศไทย”. ใน *โพสต์ทูเดย์* ปีที่ 10 ฉบับที่ 3463 ประจำวันที่ 31 กรกฎาคม 2555 หน้า 2
- ผกาพันธ์ อินตะแก้ว. (2552). *รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2553). *จะพัฒนาคนกันได้อย่างไร*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม
- พินสุดา สิริธรงค์ศรี. (2555). *การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโครงการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเพื่อสุขภาวะคนไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- พิสิทธิ์ โบว์สุวรรณ และคณะ. (2565) ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 6 (1), 265-277.
- วรนิษฐา คายศ และคณะ. (2564). การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเน้นสัมมาอาชีวะของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดห้วยข้าวกำวinya จังหวัดพะเยา. *วารสารครุทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 1 (2), 69-84.
- วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ. (2553). *ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. 11 (3), 179-191.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- เสรี พงศ์พิศ และสุภาส จันทร์หงส์. (2548). *ข้อควรรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). *กลยุทธ์การตลาด*. กรุงเทพฯ: บริษัทธีระฟิล์มและโซเท็กซ์ จำกัด.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2543). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรณิชา ฮวบหิน และคณะ (2564). การพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสิงห์บุรี. *วารสาร ผลิตรกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 3(3), 43-56.
- อุมาพร อ่อนคำ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 279-288.
- Bobbitt, F. (1918) *The Curriculum*. Houghton Mifflin Company, Boston.
- Davies, I. K. (1971). *Instructional Technique*. New York: McGraw-Hill.
- Harrow, A.J. (1972) *A Taxonomy of the Psychomotor Domain: A Guide for Developing Behavioral Objectives*. McKay, New York.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-110.
- Oliva, P.F. (1992) *Developing the Curriculum*. 3rd edition. New York: Harper Collins
- Perez-Soltero et al. (2019). Knowledge Transfer in Training Processes: Towards an Integrative Evaluation Model. *Electronic version of the article published in IUP Journal of Knowledge Management*, 17 (1), 7-40.
- Saylor, J.G., Alexander, W.M. and Lewis, A.J. (1981) *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. Holt, Rinehart and Winston, New York.
- Simpson, E.J. (1972) *The Classification of Educational Objectives in the Psychomotor Domain*. Gryphon House, Washington DC.
- Taba, H. (1974). *Curriculum Development: Theory and Practice*. 4th edition. New York: Harcourt, Brace & World.

